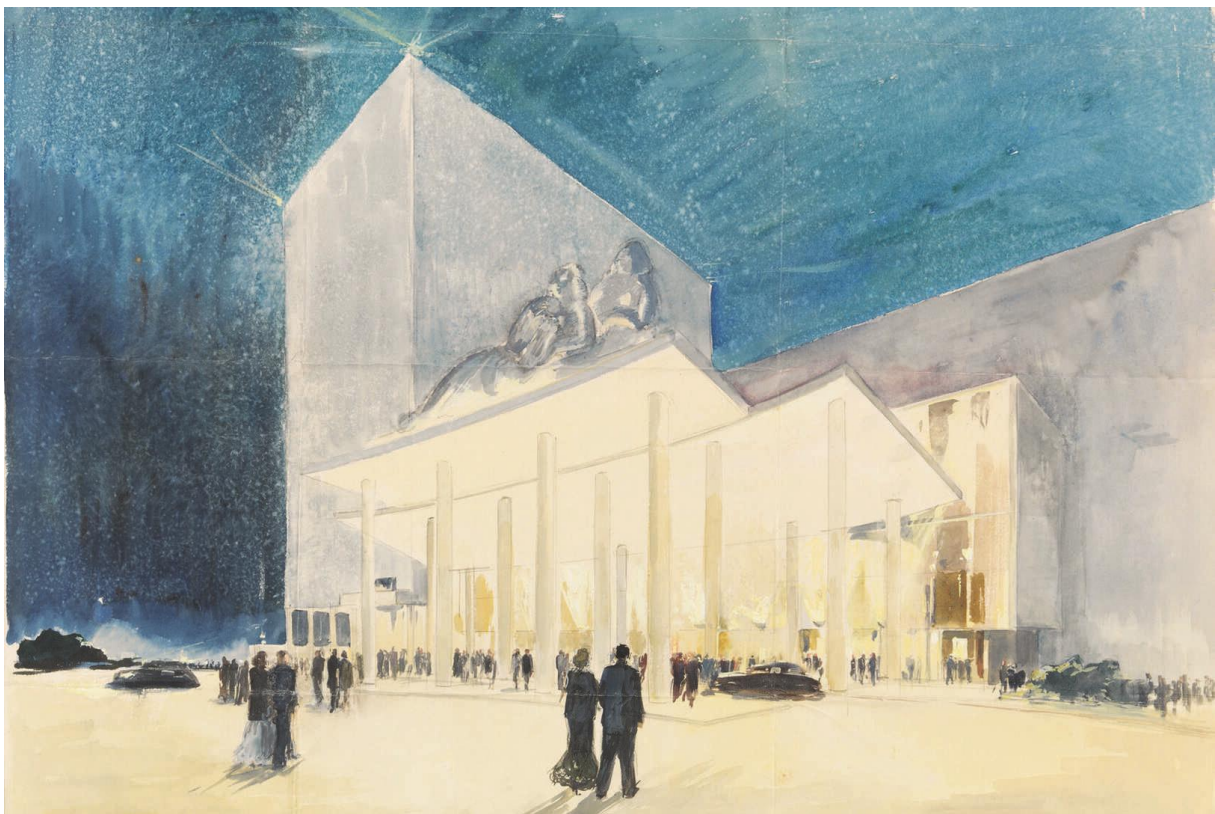

Onafgewerkte en ingekleurde perspectieftekening, 1944. © Vai/Collectie Vlaamse Gemeenschap/Archief Léon Stynen

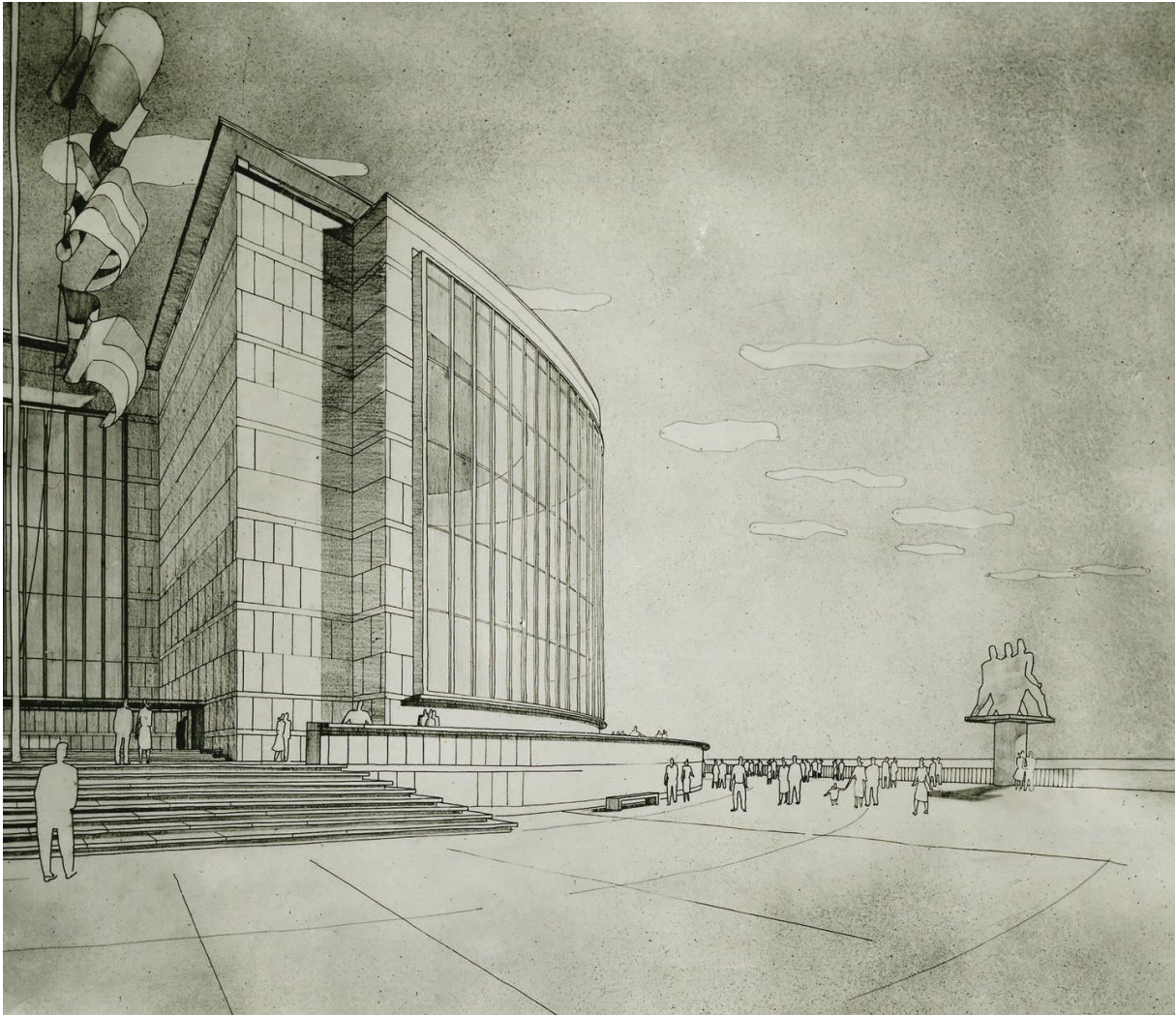
Met dit mooie boek kunt u eindeloos ronddwalen in het Kursaal ★★★★★

Wedden dat u wel eens, ijsje in de hand, voorbij het Kursaal in Oostende bent gekuierd? Els Degryse, Marc Dubois en Kurt Van Eeghem nemen u in dit fraaie boek mee naar binnen.

Geert Sels DE STANDDAARD 8 oktober 2026 om 23:59

Oostende had een Kursaal. Maar in 1942 had Adolf Hitler meer behoefte aan een Atlantikwall en kwam er een bunker in de plaats. Toen al nam de 35-jarige casinobaas Gustave Nellens contact op met architect Léon Stynen. Archiefwerk van Marc Dubois bracht aan het licht dat die in 1943 al 82 presentatiepanelen klaar had voor een nieuw Kursaal. Die bewaarde de architect in zijn garage. Dat er in 1945 toch nog een open architectuurwedstrijd werd uitgeschreven, was waarschijnlijk om de concullega's niet voor het hoofd te stoten.

Toen Stynen – o verrassing – won, begon het bijschaven van het project. Dubois brengt de vooruitgang van het ontwerp in beeld en geeft zelfs aan waar de inspiratie vandaan kwam. Hij beschrijft ook hoe de architect strategisch voorstelde om de plannen in te kleuren en een expositie te organiseren: dat had meer effect bij de beleidsmakers.

Het definitieve gevelontwerp aan de kant van de zee, 1948. © Vai/Collectie Vlaamse Gemeenschap/Archief Léon Stynen

Aanvankelijk kreeg het Kursaal geen staatssteun, omdat het als een privéproject werd gezien. Na wat lobbywerk kwam er toch geld, maar minder dan gehoopt. Het gevolg was dat Stynen zijn plannen drastisch moest inperken. Zijn beeldentuin op het dak zou er nooit komen. Maar Stynen verdedigde zijn werk en stond erop dat kunst een belangrijke rol zou spelen in het gebouw. Hij stond daar zelfs een stuk ereloon voor af. Het interieur, de stoelen en zelfs de pupiters in de orkestbak wilde hij zelf ontwerpen. De zitjes in de concertzaal niet – daar was hij dan ook niet tevreden over.

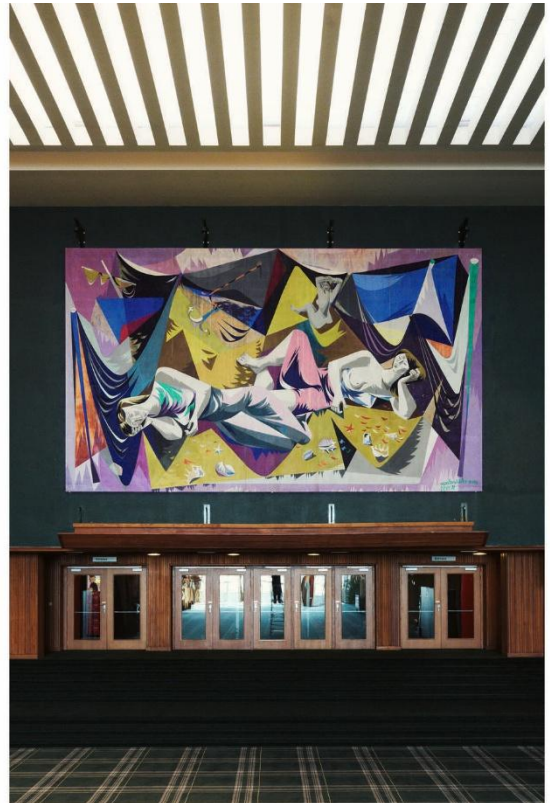
Dikke Mathilde

Hoe bouw je in godsnaam een mastodont van 70 meter lang en 11 meter hoog op een zandbak? Door eerst 845 betonnen funderingspalen in de grond te rammen. Daarop trok de "lyrische modernist" Stynen een betonskelet op van een "beheerste sculpturale dimensie". Het was een van de eerste gebouwen met aluminium ramen van zo'n grote oppervlakte in die tijd. Na drie jaar werk werd het in 1953 in gebruik genomen.

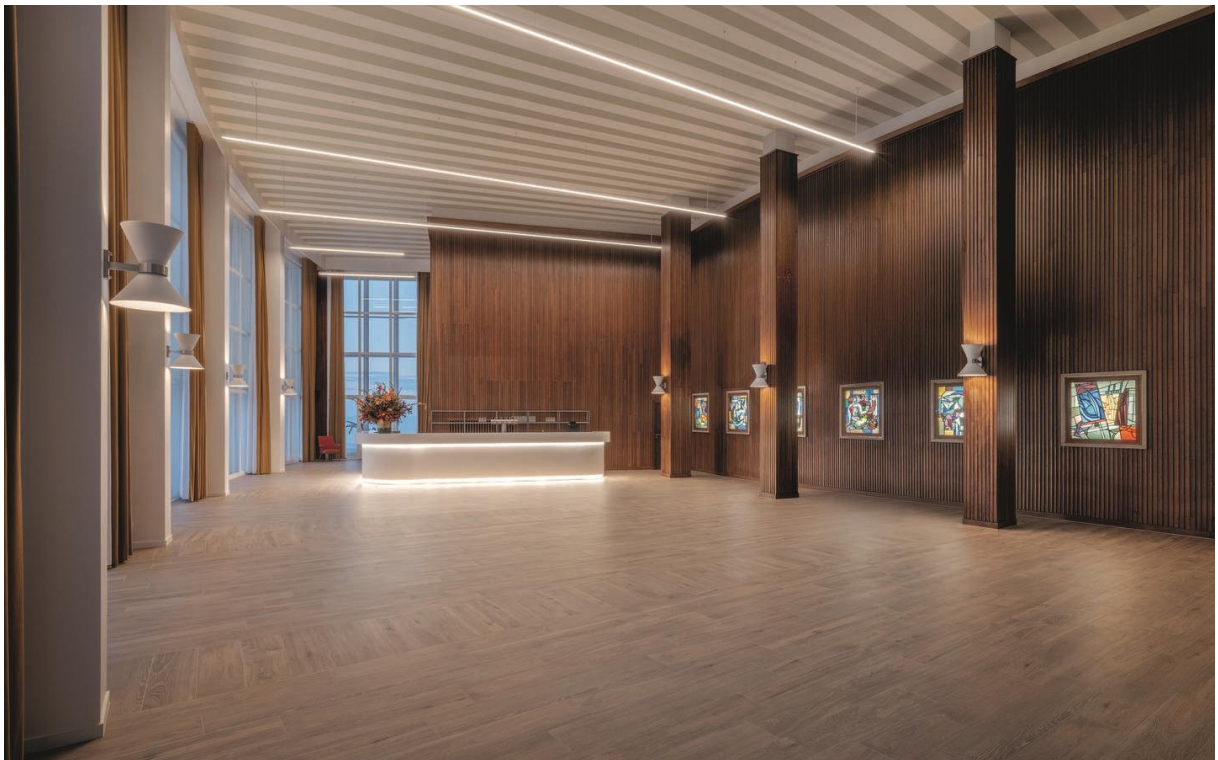

De hoge zuilen en lambriseringen in de erehal dragen bij aan de sereniteit. © Damon De Backer

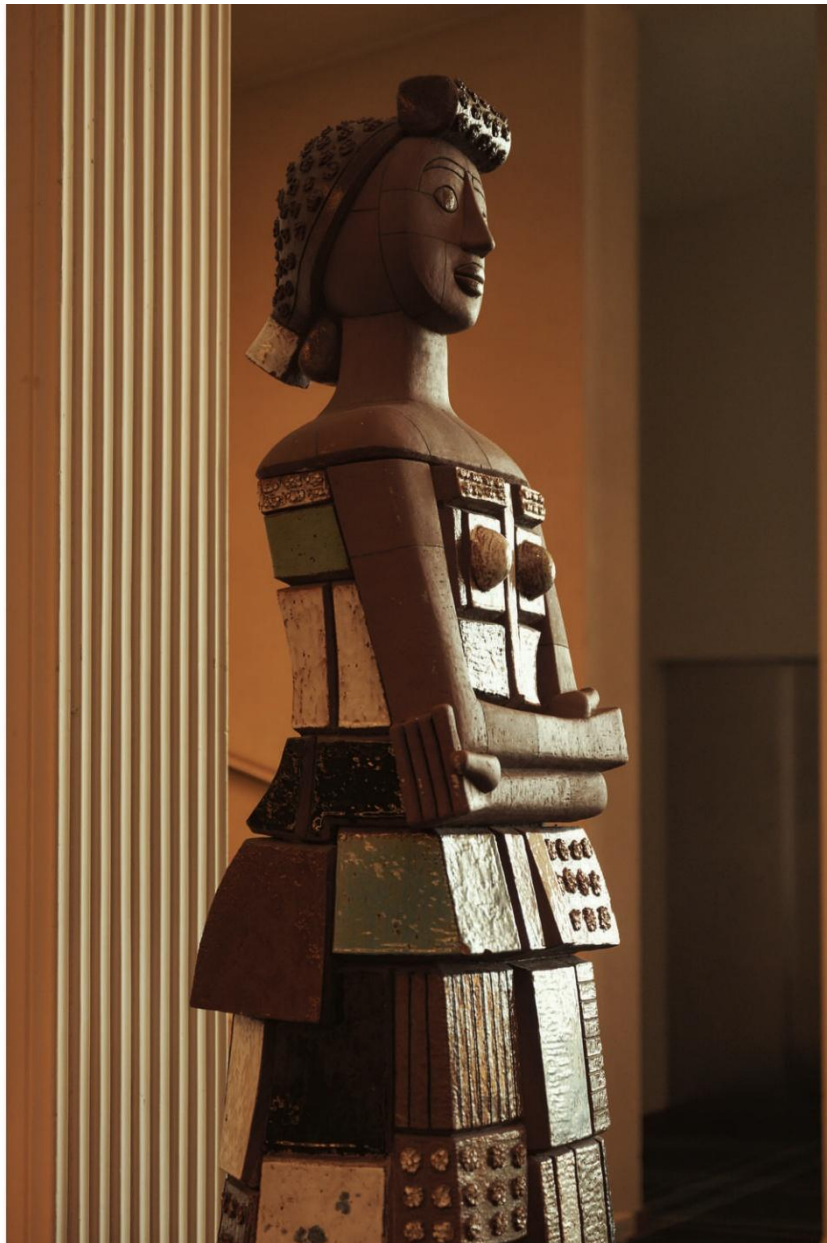
In dit boek kunt u zonder toegangskaartje binnen in het gebouw. Na de vestibule begint een *promenade architecturale*, die via brede trappen naar de erehal leidt. De hoge zuilen en de lambriseringen met groeven dragen bij aan de klassieke sereniteit. De hal geeft uit op de concertzaal voor 2.500 man – die vóór een spijtige renovatie een lamellensysteem had dat zicht bood op zee. Een andere zaal, voor 1.250 bezoekers, leent zich voor musicals of exposities. En dan zijn er natuurlijk de speelzalen voor het casino.

Het karton van Julien Van Vlasselaer uit 1953, in de erehal. © Damon De Backer

De Lounge, oorspronkelijk ingericht als leeszaal. © Dark

Vrouwenfiguur in keramiek van Pierre Caille. © Damon De Backer

In elk van die ruimtes is kunst te bewonderen. Wie kan die werken beter beschrijven dan Els Degryse, de erfgoedconservator van het Kursaal? Ze legt haarfijn uit dat het geen Gesamtkunstwerk is, want de kunstinterventies vertonen uiteenlopende stijlen en vormen geen organische eenheid. De kunstenaars komen wel uit dezelfde stal. Ze hadden banden met de Brusselse kunstopleiding van La Cambre, waar Stynen directeur was. Elk van hen kreeg een plek toegewezen en Stynen moedigde hen aan om experimenteel te werk te gaan. "Het ornament moest bijdragen tot de architectonische gaafheid van het gebouw", vond hij.

Buiten staat op de luifel een beeld van Oscar Jespers, aan de ingang ligt er een van Georges Grard – in de volksmond bekend als 'Dikke Mathilde'. In de erehal alleen al staan twee kleurrijke vrouwenfiguren van Pierre Caille in keramiek en hangen kartons van Julien Van Vlasselaer en Edgar Tytgat. Paul Delvaux kreeg de volle 25 meter van de muur in een speelzaal om zijn eerste grote wandschildering te maken. Hij werkte met tempera, verf met eigeel als bindmiddel, en elke avond mengde zijn vrouw de vijftig eieren die daarvoor nodig waren. De grondige kunstbespreking wordt fraai in beeld gebracht, en nog eens visueel versterkt met twee fotokaternen van Serge Vandercam en Maurice Antony.

Een missverkiezing in 1954. © Koninklijke Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate

De jaren 50 waren de gouden jaren van het Kursaal, schrijft Kurt Van Eeghem, die zich eerder verdiepte in de [belle époque](#) in Oostende. Het was de tijd van de reizende orkesten, de topmusici en de grote balletten waarvoor zelfs het podium van De Munt te klein was. Toch is de afweging tussen stijlvol programmeren en geld verdienen van meet af aan een aandachtspunt geweest. Zeker toen eind jaren 50 de democratisering zich doorzette, zowaar het eerste concert in het Nederlands werd aangekondigd en het internationaal variété oprukte. Het publiek werd aan

losse tafeltjes gezet – zo kon er nog een fles champagne op. Die spanning in de programmering is gebleven. Maar het interieur en de kunst hebben recent wel een mooie restauratiebeurt gekregen.

ELS DEGRYSE (red.), MARC DUBOIS, KURT VAN EEGHEM
Kursaal Oostende Léon Stynen. Totaalkunstwerk
MER.Books, 248 blz., € 44